

A magyar csendőr dícsérete.

Utiban Fenyvesvölgy körül.

„Vándor ne bántsd, maradjon az utókornak.”

Aki még nem járt háborus területen, annak fogalma sem lehet az ágyulövésektől és a nehéz trénszekerek tizezreitől földult országutak állapotáról. És az *ungmenti* utat a tiznapos esőzés folytán most negyedméteres sár is fedi, szétterülő, puha sár. A sár e végtelen és rejtelmes tengerének vágunk neki az ereszkedő homály kódében, miután meggyőződünk róla, hogy *Csontosról fölfelé nem megy vonat*. Tizenhét kilométeres ut állott előttünk, melyet a községükbe visszatérő csendőrök társaságában meg kellett tennünk, hogy eljussunk az orosz uralom alól csak az ímént felszabadult *Fenyvesvölgyre*.

A téli est korai sötétsége mind átláthatatlanabb, mind súlyosabb tömegében terült ránk — és még vagy tizenöt kilométeres ut állott előttünk. A hegyek, melyek az Ung völgyét beszegik, egyre közelebb jöttek hozzánk megvillanó hősapkáikkal és néha úgy tetszett, hogy egy öreg hegynek megmozdul a feje és álmosan felénk bólint. Már a folyót is alig látjuk és a hold szürkülő kék világát hintve még egyre küzködik a vastag hófelhőkkel.

Felöttünk gonosz, fekete madarak csapatjai szállnak el.

— Soha ennyi kánya nem járt erre, — mondja az egyik csendőr. Ez mind északról jön.

A határmenti magyar csendőr dícséretével most tele van az egész Kárpátokallja. Gyönyörű emberek, válogatott előkelősége minden fegyveres embernek. *Példáulul bátrak, de e mellett megfontoltak és önállóak*, kiknek csapatszolgálatra beszoztva feleannyi hasznát sem vennék, mint veszik így, hogy mindegyik a maga feje után jár, napszámra bujja a rengetegeket és szakadékokat s a legkitűnőbb felvilágosítókat küldi az ellenség mozdulatairól. Ezek a mi csendőreink most négy napon át szakadatlanul szolgálatban voltak, szennyhunyást sem aludtak, de azért nyoma sincs rajtuk a kimerültségnek. Azzal a vig kedvvel, mely a törekvő embert jellemzi, ha a maga szakmájáról beszélhet, mondják el csodálatos kalandjaikat, mint lőtték és vágták keresztül magukat százszor is az ellenség őrség vonalán, az erdőbe elbujva tizen, mint szalasztották meg süri tüzeléssel a völgyön átvonuló orosz századot, mint kezdtek nyílt harcba, mindegyik önállóan, legiobb belátása szerint az ellenséggel.

Elbeszélésük lebilincselően színes és tökéletes. Minden újabb hegyhátnál a legapróbb részletéig elmondják az itt lefolyt harcok történetét, megmutatják, hol állott az orosz tüzerűteg, gyalogság s hol a miénk. Amott, hol az Ung ketté vágia a hegy láncaát, tiz napig állottak ágyuink és pusztították a hegyen tul levő ellenséget. Az oroszok ágyui mind erre küldték golyóikat, de azok egy ke sem talált, mert közben emelkedő hegynyereg felfogta és félreacsapta a mi ágyuink dörgésének hangját és így a visszhang félrevezette az ellenséget, mely sehogyse tudott ráakadni az ágyuk helyére. A csendőrőrmester átvág egy rétnek, egy kicsiny domb mellett megáll és gyujtót gyujt. A dombnak sirformája van, de nem földből hányták, hanem sok száz kilótt srappell hüvelyből emelték. A sir fejénél kereszt, rajta orosz sapka. A sir fölirata:

— Emelte az —, tüzezred — százada. *Vándor ne bántsd, maradjon az utókornak*, — céltalan orosz lövések haragos sirja ez.

Erre a pontra hullott az ellenségnek sok ezer lövése, mikor az ágyut kereste, anélkül, hogy egyetlen emberünkben is kárt tehetett volna.

De aztán komolyabbra fordult hangon egyéb sirok fölírását is elolvasta az őrmester a gyujtót fölvillanó fényénél. *Orosz katonák és magyar honvédek trissen hantolt sirjai ezek*. A hold már lebirta a felhők függönyét és a kékes homály ragyogó pompájában uszik

az egész völgykatlan. Mélázásunkból hirtelen feirettenünk a sirok mellett. Megindult a havazás. Mire elérünk az ötödik sirhoz, azon már a frissen esett hónapok szüzi rétege szikrázik a hold fényében.

— Gyönyörű napok voltak, — mondja az egyik csendőr. *Itt körülkörül, ameddig csak a szem ellát és föl egészen Galiciáig, orosz ezredekkel és magyar honvédekkel volt meg rakva minden hegyhát, a hegységnek minden nyerge, csuca*. És amint a sötétség beálltával szünni kezdett a harc, egyszerre száz meg száz ponton gyult föl fölöttünk a tábori tűz, nekünk, kik itt alant jártunk, olyan volt, mint ha tűzbe borult volna az ég. A lobogó tűznek ebben a gyűrűjében volt napokon át *Fenyvesvölgy*, a lakosság otthonmaradt része nyugodtan végezte dolgát, miközben feje fölött az ágyulövéseknek szapora raja szántott keresztül.

Mig lassu baktatásunk közben, megbótolva elhányt orosz fegyverekben, srappell-hüvelyekben, a konzervskatulyák egész dombjain, beszélt a csendőr, mellettünk, lenn a folyó partján, vízmosásokon, szakadékokban és a fenyőerdők peremén megrogyott, sötét alakok lopóztak előre. *A fenyvesvölgyi ruthén parasztok, kik tépett ruhában, minden batyu és egy darab kenyér nélkül most mennek vissza kipszult talujukba*.

— És az volt csak az igazi, — folytatja a csendőr — ha rohamra mentek a miénk. *December 23-án rendelték el az általános rohamot és ekkor huszezer fiatal honvédünk vágott neki az ágyuk szakadatlan dörgése közben, valamennyi hegyoldalnak, valamennyi vízmosásnak, szakadéknak, fenyőrengetegnek. Éljenzt, hurrázott valamennyi*, — ez pedig nagyon visszhangos vidék és úgy tetszett, mintha megindultak volna a hegyek és az erdők is, hogy harsogó éljenzéssel szintén rohamra menjenek a mi honvédekkel. Láttuk, mint kusznak egyre fölfebb a miénk, itt visszahanyatlik egy soruk a felülről jövő puszkatüz gyilkos esőjében, de már is másik csapat töri át magát az erdőn, a vízmosáson, verekszik a szuronnyal, a puszkatüszével és nem egyszer irtózatoss dühében a pusztá két kezével is. Pokol volt ez a völgykatlan, de mire az este leszálltával fáradtan elhallgatott az ágyu dörgése, a miénk volt valamennyi hegycsucs és velük Fenyvesvölgye is.

A pápa döntő eseményt vár.

Róma, január 5. A Vatikánban azt beszél a Giornale d'Italia közlése szerint, hogy a pápa valamely nagyobb, döntő eseményt akar bevárni s azután béke ajánlatokat fog tenni a hadviselő államok uralkodóinak. Fel fogja kérni őket, hogy közöljék azokat a feltételeket; amelyeknek alapján hajlandók a békéről tárgyalni.

A Frankfurter Zeitung jelenti Rómából: A londoni Daily Chronicle az évforduló alkalmából nyilatkozatért fordult a pápához. A szentatya Gaspari kardinális államtitkár útján válaszolt. Kijelenti, hogy miután a háborút megállítani nem tudta, mindent elkövet arra nézve, hogy annak a szegény foglyokra és vigasztalan családjaira való fájdalmas következményeit enyhítse. A hadviselő államok kormányait felszólította, hogy vessenek véget és kéri valamennyi ország sajtóját, hogy ebben a békemunkájában minden erejükkel álljanak mellé.

Adakozzunk a Vörös Kereszt Egyesületnek!

Segítsük a hadbavonultak családjait és az elesettek hozzátartozóit!

HIREK

0000

Szegény pilóta bajtárs...

Megemlékeztünk annak idején Feszl Béla pilótahadnagy dicső haláláról. Egyik nehéz, veszedelmes felderítő utjában lezuhant és szörnyethalt. Barátai és bajtársai, akik egyik legkedvesebb emberüket siratják benne, karácsony napján gyönyörű emlékezéssel adóztak Feszl Bélának. A przemysli Tábori Újságban szép és lendületes cikkben rögzítették meg a kitűnő pilóta egyéniségének képét s a megható írásból mi is idézzük a következő sorokat:

Szegény pilóta bajtárs!

A mennyboltozatos egek léghullámaait szeltesd át nemrég gépeddel, amikor egy sötét nap reggelén szárnyaszegetten hullottál alá a magasból, hogy az anyaföld sáros rögén tapasztald ki a sors mostohaságát.

Téged, kit annyit csodáltunk ott fenn a magasban, amint bátor sasként szeltesd a levegőt és hoztad le azután a híreket, gyászba borult szívvel, könnyező szemmel láttunk viszont november 25-én, amikor a gyarló gép szárnya felmondotta a szolgálatot és te menthetetlenül buktál alá, hogy többé föl se emelkedhessél.

Fájt ez nekünk nagyon.

Hisz te bátor voltál és igaz, hű barát és lelkes katona, ki a legnehezebb szolgálatot vettél vállaidra, hogy a föld háztos rögéről fölemelkedve szemlélődj s felderítő híreket hozz küzdő esapatainknak. Te méltóan töltötted be hivatásodat! Porhüvelyed lehullott, de szellemed Phönix-madárként támad föl hamvaiddból és őrző angyalként virraszt fölöttünk és pilótatársaid fölött. Tüzernek készültél, de te magasabbra vágytál. Lelepní akartad az egek sujtó villámaiba, hogy azokat zudítsd alá a zsarnok ellenség gyüleléssz tömegére. Ma szinte lázongva kérdezzük tőled sors, miért raboltad el tőlünk Feszl Bélát, a huszonhat éves, hamvasarcu ifjút, ki rokonérzésünket körünkben való első megjelenése óta folyvást birta. A te hallgatag ajkad nem fecsegett soha és távolba néző szemeid sugara nem a földi hiúságokat kereste.

Most örökre elnémultál! Bucsuztatlak hazád szent bércéitől, ahová haló poraidban is megtértél, hogy ott is hű maradj hozzá, bucsuztatlak tieidtól, kik könnyes szemmel kísérték utolsó utadon és végül bucsuztatlak pilótatársaidtól, kik szívük szerető rejtekébe zárva őrzik emlékedet. Eperjesen temették el. *Áldva boruljon poraidra az anyaföld, melynek büszkén voltál hű fia*.

— **Vizkereszt.** Szerdán, Vizkeresztkor veszi kezdetét a farsang, amely ezuttal február 17-ikéig, vagyis negyvenkét napig fog tartani. Természetesen az idén szó sem lehet arról, hogy nagy költségekkel járó bálakat rendezzenek és hogy vidám cécióktól legyen hangos az ország. Azok az urak ugyanis, akik táncolni szoktak, ez idő szerint a esatatereken, a lövészárkokban foglalkoznak a muszkákkal, azok a kisasszonyok pedig, akik bálkirálynökként szerepelnek, a katonáknak kötnek meleg ruháneműeket vagy a jótékony intézetek szolgálatában állanak, a sebesültek ápolásával is foglalkozva. Nálunk is, akár Ausztriában avagy Németországban, szünelni fognak a nagyobb táncmulatságok és azokat az izléses emberek még jótékonycéllra való tekintetből is óvakodni fognak megtartani. De ha itt-ott mégis kitör a vigság és a táncolni vágyás a fiatalokból, a keret eskakis kisebb házi mulatság lehet, igen gyér számmal és a nyilvánosság kizárásával. Mivel pedig a legtöbb családnak küzd valakije a ha-